

Лебединська О.І., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Важливість логістики в міжнародному бізнесі є загально визнаною. Логістичні витрати в кінцевій ціні продукту, що реалізується за кордоном, в середньому досягає 25-30 %, це приблизно на 15 % вище ціни реалізації аналогічного продукту в середині країни. Все це пов'язано з митними витратами, більш складною і дорожчою перевозкою, наявністю великої кількості посередників, без яких важко організувати доставку та їх більш високої кваліфікації, підвищеними вимогами до логістичного сервісу. Міжнародні фірми приділяють особливу увагу питанням підвищення ефективності логістичних систем, так як правильне рішення стратегічних питань дозволить їм отримати конкурентні переваги в сучасних умовах, а також скоротили свої витрати у виробничій, фінансовій сферах і зв'язку.

Ключові слова: міжнародна логістика, логістична система, матеріальний потік, логістичний ланцюг постачань, логістика в міжнародному бізнесі.

Постановка проблеми. Важливість логістики в міжнародному бізнесі є загально визнаною. Логістичні витрати в кінцевій ціні продукту, що реалізується за кордоном, в середньому досягає 25-30 %, це приблизно на 15% вище ціни реалізації аналогічного продукту в середині країни. Все це пов'язано з митними витратами, більш складною і дорожчою перевозкою, наявністю великої кількості посередників, без яких важко організувати доставку та їх більш високої кваліфікації, підвищеними вимогами до логістичного сервісу. Міжнародні фірми приділяють особливу увагу питанням підвищення ефективності логістичних систем, так як правильне рішення стратегічних питань дозволить їм отримати конкурентні переваги в сучасних умовах, а також скоротили свої витрати у виробничій, фінансовій сферах і зв'язку.

Міжнародна логістика визначається як знання з організації і управління системою матеріальних, інформаційних, фінансових, сервісних потоків міжнародної фірми. Особливістю міжнародної логістики є той

факт, що виробник і споживач товару знаходяться в різних державах, отже, процес доставки товарів споживачеві включає в себе подолання державних кордонів і митниць. Майже будь-яке визначення міжнародної логістики включає в себе, в явній або неявній формі, той факт, що міжнародна логістика допомагає інтегрувати різні частини різних ланцюгів поставок по всьому світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Застосувати концепцію бізнесової логістики до господарських потреб запропонував у 1951 р. проф. О. Моргенштерн. У 1960 р. з'явилася перша теоретична стаття з логістики Джона Магі, а у 1966 р. - стаття Роберта Макхгахара «Логістика для міжнародної фірми». Вуд Д.Ф., Бароне А.П., Мурфі П.Р., Вардлов Д.Л. у праці «Інтернаціональна логістика» розділяє комплексний канал міжнародної логістики на три парціальних канали, які пов'язані між собою і продажі або платежі прискорюють рух товарів до покупця.

На думку П.Б. Шері і Т.С. Ларсона існує різниця в термінології «логістика» і «міжнародна логістика», так як остання являє собою сукупністю рішень у всіх пунктах міжнародного ланцюга постачань, що створює основу для здійснення діяльності в глобальному масштабі [6].

У сучасному термінологічному словнику дано таке тлумачення поняття «міжнародна логістика (логістика в міжнародному бізнесі)»: це планування, організація, контроль і управління рухом потоків (матеріальних, фінансових, інформаційних та ін.), які перетинають національні кордони, від точки їх виникнення до кінцевого споживача в просторі і в часі [7]

Формування цілей статті є визначення особливостей міжнародної логістики та їх врахування при здійсненні міжнародних економічних відносин суб'єктами господарювання.

Виклад основних результатів досліджень. На розвиток міжнародної логістики впливає ціла низка факторів: розвиток світової економіки, зростання зовнішньо торгівельного обороту між країнами, посилення ролі науково-технічного прогресу, розширення процесів інтеграції та регіонізації, посилення ролі транснаціональних корпорацій в світовій економіці, проведення дерегулюючих засобів в багатьох країнах.

Сучасна міжнародна логістика базується на трьох концепціях: системній, загальних витрат і внутрішнього суперництва. Системна концепція говорить про те, що всі компоненти логістичної системи мають єдину мету, тому загальна оптимізація системи може допускати неоптимальне функціонування окремих компонентів. Концепція загальних витрат говорить про те, що головним показником ефективності логістичної

системи є витрати, які необхідно мінімізувати і концепція умовно-чистого прибутку після оподаткування, за якою мета логістичної системи - максимізація умовно-чистого прибутку. Концепція внутрішнього суперництва відображає взаємодію логістичних компонентів і їхнє суперництво між собою.

Міжнародна логістика має відмінності від внутрішньої логістики - загальні і специфічні. Загальні відмінності зумовлені тим, що міжнародна форма діє не в одній, а в кількох країнах. Тому критичне значення мають такі чинники, як відстань перевезень, різниця валют і вид транспорту. У міжнародній логістиці відстань перевезень значно більша, відповідно - збільшується час доставки, а також зростає можливість різних пошкоджень вантажів, збільшуються обсяги складування товарів. Такий чинник як різниця валют вимагає обов'язкового і ретельного врахування обмінного курсу. Міжнародні логістичні операції пов'язані з перетином кордонів, отже треба враховувати державні і митні вимоги, вимоги при підготовці необхідних документів. При цьому використовуються послуги посередників - експедиторів, митних агентів, митних брокерів, банків тощо.

Основними цілями міжнародної логістики є забезпечення вантажоперевезень різноманітних товарів з однієї держави в іншу, а також оптимізація витрат на доставку товарів від виробника до споживача. Для досягнення основних цілей міжнародної логістики, логістичним компаніям необхідно вирішувати завдання вибору оптимального маршруту, вибору компанії-експедитора, планування кожного етапу доставки і оптимізація її термінів, проходження митниці, організація зберігання вантажів та інші.

Основні цілі міжнародної логістики полягають у тому, щоб узгодити і зв'язати національні ділянки (ланки) глобальних ланцюгів поставок, подолати бар'єри міжнародної торгівлі різної природи (політичні, правові, культурні, валютні, транспортні, мовні, і т.п.), а також мінімізувати транзакційні витрати і ризики.

Міжнародна логістика це є певний процес, що розвивається одночасно в просторі-часі. Внаслідок цього, існує ряд регулятивних заходів правил і умов, які слід брати до уваги, щоб отримати очікуваний результат; а саме, товар, поставлений вчасно, в правильне місце, в правильному кількості і якості. Іноді, таку сукупність «правильних результатів» (фактично, 7R-мнемоніку) називають Міжнародний логістичний мікс, що, на наш погляд не цілком коректно. Коли фірма серйозно залучена в міжнародний бізнес, логістика розглядається як критична частина процесу стратегічного планування [1]. Для прийняття

численних міжнародних логістичних рішень (транспортні засоби, експортна упаковка, умови поставки, умови платежу, страхування і т.д.), необхідно вибрати найбільш підходящу міжнародну бізнес-операцію. Рішення фірми, що до вибору конкретної міжнародної операції [2] зумовлює подальші схеми міжнародної логістики.

Основними учасниками логістичного процесу при організації міжнародної логістики є кінцевий споживач товарів та послуг, замовник імпорту товарів і послуг, міжнародний перевізник, постачальник-експортер товарів і послуг, початковий постачальник. При цьому кінцевий споживач товарів та послуг, замовник імпорту товарів і послуг можуть бути однією і тією особою, але при цьому на будь-якому етапі логістичного ланцюга від джерела його виникнення до кінцевого споживача можуть приймати участь додаткові посередники.

У міжнародній логістиці враховуються особливості країн - партнерів, особливо щодо транспортної системи і транспортної політики, щодо посередників, щодо обчислення фрахтового та митного зборів, щодо вимог з пакування та оформлення багажу. Однак в міжнародній логістиці існує не тільки потік товарів, тобто матеріальний потік, від покупця до продавця повинен проходити платіж; а також має місце двосторонній потік «паперової роботи», або документообігу (документи можуть існувати в паперовій формі, а також у все більшій мірі переходять в електронну форму). Для пояснення цієї системи різних потоків можна використовувати концепцію комплексних каналів в міжнародній логістиці.

Вуд Д.Ф., Бароне А.П., Мурфі П.Р., Вардлов Д.Л. у праці «Інтернаціональна логістика» [3] розділяє комплексний канал міжнародної логістики, - де проходять товари, а також замовлення, платежі і документи, - на три парціальних канали, які пов'язані між собою до такої міри, що продажі або платежі спонукають рух товару до покупця, причому документація повинна бути скомплектована ще до того як товар буде відвантажений: перший, канал угод, який управляє купівлею, продажем (переговорами і контрактною роботою), а також отриманням платежів; другий, канал дистрибуції, за яким фізично рухається товар; третій, канал документації і комунікації.

Сучасна міжнародна логістика являє собою концепцію управління вантажопотоками між державами. Доставкою товарів самому займатися довго і клопітно. Митно-логістичний оператор повинен в найкоротші терміни і грамотно організувати доставку товарів. При цьому позитивними моментами є те, що пошуком і замовленням транспорту займається логістична компанія; досить розмістити замовлення, отримати інвойс,

підтвердити його і отримавши інформацію від контрагента про вихід вантажу, чекати прибуття на митний термінал для подальшого митного оформлення. Негативним є відсутність точних даних про місцезнаходження вантажу після відправки, цю інформацію можна отримати тільки від контрагента, і коли її отримали, вона вже не є актуальною; невідома транспортна складова, а оплата за контрактом має явно завищену ціну за товар, так як контрагенти завжди надають максимальну вартість транспортних витрат.

Але цього можна уникнути, склавши договір таким чином, щоб в ньому було зазначено, що вартість товару в інвойсах буде складатися з вартості товару без транспортних витрат, а транспортна складова буде вказана в кінці інвойсу з розбивкою вартості до кордону і по території інших держав. Але на практиці це мало хто здійснює, судячи з усього через небажання іноземних партнерів перебудовувати систему роботи в компанії.

У разі, якщо зовнішньоторговельний договір укладено на умовах поставки, коли транспорт замовляє покупець товару (наприклад EXW, FCA, FOB), він може через свого партнера, митно-логістичного оператора практично повністю контролювати процес доставки вантажу. До того ж не потрібно буде переконувати контрагента виставляти інвойси на умовах, наприклад CIP або DAP, із зазначенням ціни на EXW і розбивкою транспортних витрат.

Митно-логістичний оператор або безпосередньо компанія перевізник буде виставляти рахунки на транспортування вантажу з зазначенням вартості до кордону і по території іноземних держав. Що при подальшому митному оформленні товару скоротить витрати імпортера.

Будь-яка міжнародна операція включає в себе компоненти міжнародної логістики. Таким чином, ефективна стратегія міжнародної логістики не тільки пропонує істотну економію витрат, але і допомагає фірмам проникати на нові зарубіжні ринки. За допомогою ефективно керованих функцій міжнародної логістики, фірми можуть отримувати економію масштабу від зростання виробництва, забезпечувати технологічні переваги, отримуючи їх з інших країн, а також розширювати свої ринки. [4] Оскільки логістична діяльність стає істотною частиною міжнародних операцій фірми, також збільшується важливість ролі міжнародних логістів. [5]

Висновки.

Міжнародна логістика має цілу низку проблем. Одні виникають через відмінності, зумовленими національними особливостями, до яких потрібно пристосуватися. Інші можна подолати простими

адміністративними методами, треті вирішуються створенням митних союзів, спілок, груп.

Для виходу на закордонні ринки фірма може використовувати різні варіанти, експортувати свою продукцію самостійно або користуватися послугами посередників. У кожного з них свої переваги ведення логістичної діяльності. Але останнім часом спостерігається тенденція до глобальних операцій на єдиному інтегрованому ринку.

Бібліографічний список: 1. Carter J.R., Pearson J.N., Li Peng. Logistics barriers to international operations: The case of the People's Republic of China - Journal of Business Logistics, 1997. 2. Welch L.S., Benito, G.R.G., Petersen B.: Foreign Operation Methods: Analysis, Strategy, and Dynamics: Edward Elgar, London. 3. Wood, D.F., Barone, A.P., Murphy, P.R., Wardlow, D.L. International Logistics, Amacom, New York, etc., 2002, p. 5. 4. Slater, A. International Marketing: The Role of Physical Distribution Management, International Journal of Physical Distribution and Materials Management 10, no. 1 (1980): 60-5. 5. Stock, J., Lambert, D. International Physical Distribution-A Marketing Perspective, International Journal of Physical Distribution and Materials Management 12, No. 3 (1982): 4-5. 6. Зорина Т.Г. Международная логистика: учеб. пособие / Т.Г. Зорина, М.А. Слонимская. – Минск: БГЭУ, 2012. – 244 с. 7. Логистика: терминологический словарь-справочник / сост.: С.В. Бондарь [и др.]. – Минск: МИТСО, 2012. – 299 с. 8. «АНТЭК-ЛОГИСТИК» / [http://www.anteklogistic.com/uslugi/76/]. 9. Бауэрсокс Доналд Дж. Логистика: Интегрированная цепь поставок. // Бауэрсокс Доналд Дж., Клосс Дейвид Дж. – 2-е изд. – М.: ЗАО Олимп-Бизнес, 2008. 10. Кокин А.С. Транспортно-экспедиторские услуги при международной перевозке грузов // А.С. Кокин, Г.А. Левиков – М.: Изд-во: Инфотропик Медиа, 2011.

О.И. Лебединская. Особенности международной логистики в условиях глобализации. Важность логистики в международном бизнесе является общепризнанным. Логистические расходы в конечной цене продукта реализуется за рубежом, в среднем достигает 25-30%, это примерно на 15 % выше цены реализации аналогичного продукта внутри страны. Все это связано с таможенными расходами, более сложной и дорогой перевозкой, наличием большого количества посредников, без которых трудно организовать доставку и их более высокой квалификации, повышенными требованиями к логистическому сервису. Международные фирмы уделяют особое внимание вопросам повышения эффективности

логистических систем, так как правильное решение стратегических вопросов позволит получить конкурентные преимущества в современных условиях, а также сократили свои расходы в производственной, финансовой сферах и связи.

Ключевые слова: международная логистика, логистическая система, материальный поток, логистическая цепь поставок, логистика в международном бизнесе.

O.I. Lebedinska. Features of international logistics in the conditions of globalization. The importance of logistics in international business is generally recognized. International firms pay particular attention to improving the efficiency of logistics systems, since the right solution of strategic issues will allow them to gain competitive advantages in modern conditions, as well as reduce their costs in production, finance and communications.

International logistics is defined as knowledge of the organization and management of the system of material, informational, financial, service flows of the international firm. The feature of international logistics is the fact that the manufacturer and consumer of the goods are in different countries, and therefore the process of delivery of goods to the consumer includes the overcoming of state borders and customs. Almost any definition of international logistics includes, explicitly or implicitly, the fact that international logistics helps to integrate different parts of different supply chains around the world.

The main goals of international logistics are to ensure the transportation of various goods from one state to another, as well as to optimize the costs of delivering goods from manufacturer to consumer. In order to achieve the main goals of international logistics, logistics companies need to solve the problem of choosing the optimal route, selecting the forwarding company, planning each stage of delivery and optimizing its terms, passing the customs, organizing the storage of goods, and others.

International logistics has a number of problems. Some arise due to differences caused by national peculiarities, which need to be adapted. Others can be overcome by simple administrative methods, while others are decided by the creation of customs unions, unions, groups.

To enter the overseas markets, the company can use different options, export its products independently or use the services of intermediaries. Each of them has its own advantages in logistics activities. But recently there has been a tendency towards global operations in a single integrated market.

Key words: international logistics, logistics system, material flow, logistics supply chain, logistics in international business.

Стаття надійшла до редакції 6.08.2017 р.